

CHTĚL JSEM VIDĚT TO, CO MÁM RÁD

Hudebník, textař a zpěvák Dan Bárta se vedle muziky už dlouhé roky věnuje taky focení vážek a cestuje za nimi po celém světě. Jeho kniha *Některé nevinnosti světa* je osobní výpravou do míst, která během svého třicetiletého putování navštívil.

Doufám, že na začátek rozhovoru můžeme prozradit, že ho vedeme korespondenční formou. Nedávno vyšla vaše kniha *Některé nevinnosti světa*. Náš rozhovor tak může být jakousi ochutnávkou vašeho psaného vyjadřování.

Píšete rád? Co to pro vás znamená?

Ano, píšu rád. Kdybych byl dnes jen o málo rozšafnější, klidně napíšu, že jsem grafoman. (*smích*) To „smích“ jsem tam dopsal, aby to vypadalo, že si povídáme. Jsem si jist, že se psanou formou snáz vyjadřuju – mohu být mnohem stručnější i přesnější. A když se drobně zasoustředím, klidně to může vypadat jako zápis mluvení, čímž chci naznačit, že mě baví i jazyk jako takový. Dává mi to svobodu a svým způsobem mě psaní i uklidňuje.

Kam byste vy sám svou knihu žánrově zařadil? Je to cestopis po exotických destinacích, nebo spíš vzpomínková kniha?

Popravdě řečeno, stejně jako moc nepoužívám žánry v muzice, tak mi to moc nejde ani v jiných oborech. Zvlášť dneska už jsou to tak jako tak všechno takové fúze a syntézy. Je to autobiografické psaní, vzpomínky, črty... dneska je v módě škatulka autofikce, tak nechť. Já to nevím. A pokud jde o knížku, v naprostém souladu s jejím názvem o tom vlastně vůbec nepřemýšlím.

Někde jsem vás slyšela pronést, že o napsání knihy jste začal uvažovat před pěti lety v souvislosti s příchodem covidu. Jak se říká „Po bitvě je každý generál“, ale opravdu vás tehdy zaskočil pocit, že se svět už navždycky „zavřel“ a už se nikdy nikam nepodíváme? Myslím, že nejen mě... Ano, zaskočil. Mám biologické a středně

zdravotnické vzdělání, četl jsem Slepého hodináře, Červenou královnu, Kmen Andromeda a Den trifidů... A nikdo nemohl tušit – zvlášť po tom počátečním čínském tutlání a všem tom nerozhodném a nevěřicím přeshlapování – jak rychle a jestli vůbec vynajdeme způsob, jak tomu čelit. V tom, že to nakonec – s obrovským přispěním zdravotníků, vědců a taky naší kázně z bázně – dopadlo tak nějak „standardně ekologicky“, mělo lidstvo velké štěstí.

Standardně ekologicky? Co tím myslíte?

Náhodná mutace a nenáhodná selekce ve společném prostoročasu, nebo tak něco. Parazit se šíří lépe a rychleji, a přitom si zdaleka neničí svůj vehikl do budoucnosti tolik jako na začátku. Daří se mu dobře a už je „jenom otravný“.

To by mělo nějaký čas vydržet.

Kniha vznikla na základě vašich podcastů natočených pro Český rozhlas Vltava pod názvem *Nevinnosti světa*. Impulz k jejímu napsání přišel z vaší strany?

Myslím, že jsem se Rozhlasu musel nejdřív slušně zeptat. Nikdo přece nevěděl, že si sem tam zapíšu. Můj život se tehdy změnil ze dne na den velmi a úplně. Seděl jsem doma v existenciálním propadu a tohle spisování byla terapie. Děkuju Otovi, Kláře a Lence.

Proč by se podle vás měl člověk jednou začas sbalit a vyrazit na cesty?

Nemyslím si, že by měl. Ale když už to jednou udělá, jsem si jist, že zcela určitě neprohloupí.

Je nutné cestovat někam daleko, do úplně cizokrajných zemí? Nebo na nás může leckdy dobrodružství číhat i takřkajíc za humny?

Může. Stačí se k večeru zhulit a v noci za humny zabloudit... Ne,

DAN BÁRTA (55)
@dan_barta_official

- Hudebník, textař, fotograf vážek, přírodovědec.
- Narodil se v Karlových Varech.
- Absolvoval nástavbové studium v oboru rentgenový laborant, poté pracoval v plzeňské nemocnici.
- Roku 1991 spoluzaložil kapelu Alice, s níž vydal několik alb. V roce 1994 nastudoval roli Jidáše v muzikálu Jesus Christ Superstar. Od stejného roku je členem skupiny J.A.R., od roku 1999 spolupracuje s jazzovou formací Robert Balzar Trio. Spoluzaložil skupinu Illustratosphere a vydal s ní pět alb, zatím poslední je *Kráska a zvířený prach* (2020).
- Je spoluautorem odborné monografie *Vážky České republiky* (2007), knihy *Dragonflies of Sungai Wain* (2013) a atlasu *Vážky* (Insecta: Odonata) České republiky (2016). Podílel se na vývoji mobilní aplikace *Lovec vážek CZ*. Působí jako výtvarný redaktor nakladatelství Taita Publishers, zaměřeného na světovou entomologickou literaturu.
- Má bakalářský titul v oboru aplikovaná ekologie na Ostravské univerzitě (2019).
- S manželkou Alžbětou má syna Mikuláše a dceru Valentýnu, z předchozího vztahu dceru Elišku.

➤ já vím, jak to myslíte. Pro mě ale „dobrodružství“ není žádný cíl, spíš vedlejší efekt – pokud vůbec. A rozhodně jsem necoural po světě proto, abych hledal nějaká dna či hranice, natož abych o tom za dvacet let psal. Chtěl jsem jen vidět, co mám rád. Navíc moje pincání se po vsích a přilehlých lesích za hmyzem může být pro leckoho totálně otravná nuda nebo absolutně k ničemu nepohodlí. Moje první cesta do cizokrajného daleka byla hlavně ze zvědavosti – ani jsem o cestování nijak nesnil. A zamíloval jsem se do tropů na první nádech. A svět na vlastní oči, na vlastní kůži a po vlastní ose byl pro mě vlastně přitažlivý natolik, že jsem ho časem začal považovat za svou vlast. Celý. Panejo... tohle člověk musí napsat, aby si to někdo přečetl – takhle patetickou věc jen tak někomu za strážlivá neřeknete.

Co je tedy pro vás tou nejdůležitější motivací vydat se do světa?

Prohlídnout si kus jiné přírody, lesa a krajiny. Odpočinout si, vypadnout, projít se, ohřát. Pozorovat vážky – a vůbec všechny živé bytosti a jsoucna, včetně lidí.

Pozorování vyžaduje trpělivost a soustředěnost. Jste trpělivý pozorovatel?

Nejsem nijak zvlášť trpělivý – obecně tedy. I když záleží na rozpoložení... No, popravdě jsem spíš netrpělivý. Ale pozorovat něco atraktivního, co aktivně poletuje a pořád to něco dělá, je poměrně snadné. Nicméně při focení nadávám a kleju hůř než pohan, pardon.

Je rozdíl, když podnikáte cesty sám, nebo ve společnosti – ať už ve dvojici, či ve skupině?

Samo sebou, že je. S rodinou, s kamarády, s muzikanty, s přírodovědci – mění se cíle i prostředky, tempo i podmínky.

Člověk se na cestách zpravidla dozví spoustu nového nejen o místech, která navštíví, ale zpravidla i sám o sobě. Potkalo vás něco podobného? Dozvěděl jste se o sobě něco, co vás překvapilo?

Ale jo, to víte, že jo. Vlastně i kvůli tomu jsem vám napsal tu knížku – tam to všechno do puntíku je.

V knize s vámi čtenáři navštíví Jižní Ameriku, Afriku i východní Asii. Kdybyste měl vybrat tři místa, která vás zasáhla silněji než jiná – jaká by to byla a proč?

Asi Kérala, Papua a Sumatra, třeba. Nejspíš proto, že to bylo mnohem jinější než tady. Což říkám s tím, že

„Svět na vlastní oči, na vlastní kůži a po vlastní ose byl pro mě přitažlivý natolik, že jsem ho časem začal považovat za svou vlast.“

pozitíří mohu s klidným svědomím na stejnou otázku odpovědět úplně jinak.

Jak vnímáte návraty? Liší se jejich prožívání od vašich prvních cest v devadesátých letech a nyní?

Už se z nich tolik nehroučím. Ale nechce se mi do tmy a zimy, to přiznávám. Nemám rád chlad.

Dnes je cestování s ohledem na internet, mobilní telefony a další vymoženosti mnohem snazší než dřív. Člověk už se nepotřebuje například místních ptát na cestu, aby nezabloudil... Přesto – dáváte se s místními lidmi do řeči?

Nebojíte se, nebo nemáte zábrany je třeba požádat o pomoc?

Mnohem víc lidí než dřív se dnes domluví anglicky. Mnoho všeho se brutálně zprofesionalizovalo. Užijete si Tunisko a neuvidíte zblízka jediného Tunisana, kromě recepční. Když ale budete chtít jet fotit, neřkuli sbírat vážky někde na Medjerdu při tunisko-alžírské hranici – přičemž je tedy mnohem snazší na internetu najít stejnojmennou

kavárnu třeba v Paříži, respektive kšeft s nábytkem někde v Mahdii nebo v Makhtaru – budete muset pokomunikovat s místními nejdřív ze všeho, dřív, než vyjedete. Někdo vám musí dát povolení k výzkumu a někdo musí vědět, jak se k těm vězkám dostanete, a tak dále. A ne, nemám zábrany ani obavy.

Vystudoval jste aplikovanou ekologii na Ostravské univerzitě, objevil jste se taky jako průvodce v dokumentární sérii Krajina Dana Barty, která mapuje problémy české přírody a krajiny. Jaké jsou podle vás nejpalčivější a vidíte nějakou cestu nápravy?

Jéje, to by bylo na dlouhý elaborát, to bychom se mohli bavit jen na tohle téma. Proto jsme natočili ten dokumentární seriál. Dejte si ho, jestli jste to neviděli, je to docela dobré, vážně. Jinak zjednodušeně: stará divočina z krásných dokumentů BBC a National Geographic živoří na samém kraji útesu. Ostatní příroda se brutálně znevalitňuje, zestejnňuje, slábne a chudne. Krajina se vyprazdňuje a umrtvuje. A v bezprostředním okolí lidských sídel vzniká příroda nová, všude si dost podobná, která se dost rychle šíří. A to všechno se násobí se změnami klimatickými podmínkami. Cestou k nápravě je lépe nastavit pravidla hry.

V jakém smyslu? Jak a v čem konkrétně by měla být pravidla lépe nastavena?

Více ve prospěch živé přírody. Zdravá krajina je definována jako veřejný zájem. Takže by to stačilo naplňovat a ne pořád dokola omílat, jestli klimatická změna existuje, nebo zda si příroda poradí sama, a podobně. Konkrétní nebudu, nicméně udělali jsme se Zdeňkem Suchým dvě dokumentární řady pro ČT – Češi zachraňují a Krajina Dana Barty – a v nich jsme konkrétní velmi. Sem by se to nevešlo.

Nemůžeme opomenout vaši hlavní profesi hudebníka – co na vás momentálně čeká?

Pražské GEVO – Gymnázium Evolution – si nastavovalo muzikál, tak tam hned zkraje ledna dvě tři představení hrají.

V jednom muzikálu tohoto gymnázia jste jako speciální host vystupoval už letos. O který půjde nyní a jak a proč vlastně ke spolupráci došlo?

GEVO vystudovala moje dcera Eliška, slovo dalo slovo, jsem rodič a přítel školy a tak dále. Je to tentýž muzikál, JAK, na téma díla Jana Amose Komenského Labyrint světa a ráj srdce – repríza. Studentstvo se bavilo, pedagogstvo rovněž, takže se rozhodlo, že se to zopakuje. Bylo to hezké, opravdu. A pak bude-

me mít v polovině ledna vrchol šňůry k pětadvaceti letům Illustratosphere – společné hraní s Lash & Grey v pražském Lucerna Baru. Na to se těším, pokud se toho doslechnu.

Dotkli jsme se tak vašich potíží se sluchem. Dovolíte mi otázku, jak se přihodily? Co je způsobilo?

Přetížení, hluk a opotřebování. Ruplo to během koncertu.

Jak se promítly do vašeho koncertního vystupování?

Změnila se vaše péče o sluch? Jste opatrnější?

Jsem před každým hraním nervózní jak pes. Pořád si zvykám. Otravuju kluky v kapele, ať hrajou potichu. Vynechal jsem hlučná hraní a už se k nim podle všeho vracet nebudu. Šetřím se. Snažím se odpočívat. Jak pantáta po infarktu. Opruz, popravdě. Nervy nejsou kosti. Ty nesrostou. Vrátilo se to na docela slušnou úroveň, pámbu požehej, ale už se musím šetřit a následky budu mít podle všeho už na furt. To je holt život. Děkuju za optání.

Věnujete se více oborům najednou – muzice, vědě, psaní... Mají pro vás nějakou společnou linku?

Svobodné a dobrovolné hledání a poznávání. Pokládání si dobrých otázek, dívání se, naslouchání, osahávání, zkoumání.

A tak dále. Čas si nepozorovaně a krásně ubíhá a vy se nevěnujete sobě, a tím se naplňujete. Vrtáte se v něčem, co vás přesahuje. Zábavy a hry pro zvědavé děti to jsou.

Hudba je pro mě bezprostředním přenašečem emocí, což text ještě umocní.

Čtení knihy to umí taky. Jsou emoce přítomny i ve vědě, nebo ta musí být podobných subjektivních pocitů zbavená?

Jsem si jist, že radost, kterou vědec pocítuje, když vysloví předpoklad nebo hypotézu, otestuje ji pečlivě nastaveným, elegantním a průkazným experimentem či analýzou dostatečně objemného souboru dobrých a poctivě sesbíraných dat, a když ve finále vidí, že mu to vychází pěkně, tedy jasně a jednoznačně – nebo naopak –, neřkuli dokonce s jeho předpoklady v souladu, je ta radost nezměrná a může být i dětinská. A myslím, že si umí nad například nekonečným množstvím nekonečně malých zbytků i opravdicky zoufat.

Blížíme se ke sklonku roku. Už se vám v hlavě nebo v diáři rýsuje další výprava? A pokud ano, kam to bude?

Já to nechám viset v neurčitu, ať nic nezakřiknu a ať se pak nemusím zodpovídat.

Poslední otázkou se znovu vrátíme k vaší knize i jejímu názvu Některé nevinnosti světa. V čem spatřujete jeho nevinnosti?

Vlastně úplně ve všem, když přijde ta správná chvíle. ■

MONIKA OTMAROVÁ

ZE ŽIVOTA DANA BÁRTY

V krajině
V dokumentární sérii České televize Krajina Dana Barty mapoval problémy české přírody.

Na pódiu
S hudební formací Illustratosphere koncertuje už čtvrt století. Oslavy vyvrcholí v lednu 2026.

S knihou
V letošním roce mu vyšla u nakladatelství Host knižní prvotina s názvem Některé nevinnosti světa.